

підприємництва, а також про те, як соціальне підприємництво може впливати на прискорення соціальних змін в різних соціокультурних умовах.

Вирішення соціальних проблем і досягнення соціальних змін через соціальне підприємництво в більшості випадків відбувається за рахунок залучення соціально уразливих та незахищених категорій населення спочатку як споживачів виробленої соціальної цінності, а в подальшому – як учасників соціально орієнтованої підприємницької діяльності. Між суб'єктами цієї діяльності, соціальними підприємцями та соціально незахищеними верствами населення, встановлюються відносини співпраці: практикується спільне прийняття рішень, можлива спільна власність тощо. Результатом цієї співпраці є не тільки створення цінності, економічної і соціальної, для вирішення соціальної проблеми, а й формування підприємницьких навичок у соціально незахищених верств населення як учасників цього процесу.

Список використаних джерел:

1. Галушка З.І. Роль соціального підприємництва у забезпеченні розвитку громад. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Соціальне підприємництво: теорія, практика та міжнародний досвід»*. КНЕУ. 18 травня 2018 року. С. 182-185.

2. Соціальне підприємництво в Україні. URL: <https://socialbusiness.in.ua/news/> (дата звернення: 27.03.2020).

3. Introduction to Social Innovation & Social Entrepreneurship. URL: <https://entrepreneurship.duke.edu/social-entrepreneurship/resources/> (дата звернення: 26.03.2020).

Єгорова О.В.
*к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії
та економічних досліджень
Полтавська державна аграрна академія
м.Полтава, Україна*

ЯКІСНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА

У ринкових умовах будь-який суб'єкт діяльності ризикує стати банкрутом, а тому повинен здійснювати моніторинг ознак можливого банкрутства, оцінювати ймовірність його настання та оперативно реагувати на можливі загрози. Проте на даний час не існує загальновизнаної методики оцінки ймовірності банкрутства, яка враховує умови та специфіку галузі, у якій працює конкретне підприємство.

На нашу думку, проблема полягає не лише у тому що оцінка банкрутства це оцінка ризиків, виміряти які досить важко, але й у тому, що така методика не може бути універсальною, тобто базуватись лише на розрахунку фінансових коефіцієнтів за даними звітності, вона повинна враховувати специфіку галузі, у

якій працює конкретне підприємство.

Аналіз ймовірності настання банкрутства підприємства має певні спільні риси з оцінкою ймовірності настання будь-якої події, яка може відбутися або ні, проте банкрутство є не випадковою подією, а є завершальним (проте не обов'язковим) етапом фінансової кризи, отже ознаки, що йому передують, можна виявити завчасно. Моніторинг, своєчасне виявлення ознак фінансової кризи та критичної неплатоспроможності, потенційних чинників ризику настання банкрутства та оцінки їх значущості дає можливість знайти шляхи покращення фінансового стану, запобігти банкрутству.

Діагностика банкрутства у методичному аспекті є системою методів своєчасного розпізнавання симптомів фінансової кризи та оперативного реагування на неї на початкових стадіях з метою зменшення ймовірності повної фінансової неспроможності суб'єкта господарювання. [19]

Узагальнення факторів ймовірності банкрутства досягають за допомогою багатофакторних моделей шляхом розрахунку інтегрального показника. Одним із методів виявлення проявів фінансової кризи є дискримінантний аналіз, перевагами якого є зосередження уваги на найбільш важливих індикаторах розвитку кризи, переважно однозначність і зрозумілість висновків.

Відмітимо, що хоча питання оцінки ймовірності банкрутства не могло не цікавити підприємців ще здавна, результативні спроби створення методики оцінки вірогідності настання банкрутства зафіксовані лише у другій половині XX століття. Економісти країн з розвинутою ринковою економікою досягли у цьому значних результатів, створені моделі діагностики та оцінки банкрутства підприємств добре опрацьовані й апробовані роками.

Найбільш поширеними багатофакторними моделями прогнозування банкрутства у сучасній фінансовій літературі є моделі, які базуються на обробці фінансових показників з метою розрахунку інтегрального показника:

- двофакторна та п'ятифакторна модель Альтмана; [1]
- тест Бівера; [3]
- модель Спрінгейта; [4]
- дискримінантні моделі Ліса і Таффлера;
- універсальна дискримінантна функція;
- показник діагностики платоспроможності Конана і Гольдера та інші.

Спільними перевагами зазначених моделей оцінки ймовірності настання банкрутства є:

- достатня точність отриманих результатів
- використання невеликої кількості коефіцієнтів, що забезпечує простоту та швидкість розрахунків;
- доступність інформації для розрахунку показників (її джерело – фінансова звітність);
- використання інтегральної оцінки дозволяє порівнювати різні об'єкти;
- існує можливість не тільки прогнозування банкрутства, але й оцінки зони ризику, в якій знаходиться підприємство.

Ми погоджуємось, що для проведення діагностики ймовірності банкрутства підприємств найбільш виправданим є використання дискримінантного аналізу, проте поряд із розрахунком індексів доцільно застосовувати також якісні методики. У закордонній практиці серед порівняльних, якісних методик оцінки ймовірності банкрутства, зокрема, використовують метод Дж. Аргенті та метод Скоуна.

Метод Джона Аргенті полягає в отриманні відповідей на питання у формі «так» або «ні», які дозволяються виявити недоліки у діяльності досліджуваного суб'єкта, припущені його менеджерами помилки та перші симптоми неплатоспроможності. Кожна відповідь на питання оцінюється певною кількістю балів за якими розраховують агрегатований показник «А-рахунок». Значення розрахованого показника є підставою для оцінки ймовірності банкрутства. Отже, у цього методі оцінюють стан неформалізованих чинників, які дозволяють виявити кризу управління на підприємстві. [2]

Тестовий підхід покладений також в основу методу Скоуна. Проте, коло аспектів, які охоплюють питання його тесту ширше – вони стосуються ділової активності, спеціалізації, фінансової стійкості, менеджменту.

Проте при застосуванні розглянутих методів для оцінки ймовірності банкрутства певного підприємства досить часто можна отримати протилежні висновки. Крім того, розглянуті моделі не враховують вплив галузевих ризиків, зокрема ризиків у сільськогосподарській діяльності підприємств в Україні, тому вдосконалення існуючих методичних підходів до оцінки ймовірності банкрутства з урахуванням особливостей вітчизняної аграрної сфери, залишається актуальним.

Список використаних джерел

1. Altman E. I. A Further Investigation of the Bankruptcy Cost Question. *Journal of Finance*. 1984. Vol. 39. Issue 4. P. 1067-1089.
2. Argenti J. *Corporate Collapse: The Causes and Symptoms*, 1976. Business & Economics. 193 p.
3. Beaver W. Financial Ratios as Predictors of Failure. *Journal of Accounting Research*. 1966. Vol. 4. P. 71-111.
4. Springate G. L. V. Predicting the Possibility of Failure in a Canadian Firm. Unpublished M.B.A. Research Project, Simon Fraser University. 1978. 200 p.